**Algemene Beschouwingen 2026 Leefbaar Etten-Leur**

**Inleiding:** Stel dat Leefbaar Etten-Leur een coalitiepartij was.

Dan hadden wij hier vandaag waarschijnlijk gestaan met een brede glimlach en een stapel complimenten. Dan hadden we gesproken over ambitieuze plannen, prachtige visies, kansrijke ontwikkelingen en een toekomst die er op papier uitziet alsof zelfs ChatGPT er jaloers op zou worden. Dan hadden we misschien zelfs gezegd dat alles volgens planning verloopt. En dat alleen al zou aanleiding zijn voor enige bezorgdheid.

Maar gelukkig zijn wij Leefbaar Etten-Leur.

Wij zijn niet opgericht om bestuurlijke schouderklopjes uit te delen of om beleidsstukken te bewonderen alsof het museumstukken zijn. Wij zijn er om vragen te stellen. Lastige vragen. De vragen die inwoners ook stellen wanneer de vergunning uitblijft, het verkeer vaststaat of de beloofde voorziening nog steeds in dezelfde la ligt als vorig jaar. Want papier is geduldig. Inwoners zijn dat steeds minder.

"Als alleen het maken van beleid voldoende was om problemen op te lossen, dan zou Etten-Leur inmiddels een paradijs zijn. Maar beleid op papier lost op zichzelf niets op; het gaat om wat er daadwerkelijk gebeurt."

**Programma 1 - Bestuur en dienstverlening**

**Betrokken inwoners en duidelijke communicatie**

Participatie is inmiddels uitgegroeid tot het Zwitsers zakmes van de lokale overheid. Heeft u een plan? Participatie. Heeft u een probleem? Participatie. Heeft niemand ergens om gevraagd? Ook participatie.

Sterker nog: dan organiseren we eerst een informatieavond, vervolgens een participatieavond, daarna een terugkoppelavond en tenslotte een evaluatieavond over de eerdere avonden. En voor je het weet is het oorspronkelijke probleem vergeten.

Toch horen wij regelmatig van inwoners dat zij worden uitgenodigd op een avond waarop de belangrijkste keuzes al zijn gemaakt. Dat voelt een beetje als mee mogen bepalen welke kleur de gordijnen krijgen nadat het huis al gebouwd is.

Leefbaar Etten-Leur vindt dat inwoners eerder betrokken moeten worden. Niet als sluitstuk van een proces, maar als vertrekpunt. Want participatie zonder invloed is uiteindelijk gewoon een nette manier om te zeggen: bedankt voor uw mening, we hebben er kennis van genomen.

Soms krijgen inwoners zoveel inspraakmomenten dat ze zich afvragen of ze nog burger zijn of inmiddels projectleider van de gemeente.

Bewoners ervaren regelmatig dat ze geen antwoorden krijgen. We hebben daar meer dan genoeg voorbeelden van. Bewoners die via de BuitenBeter-app zaken aankaarten en die vervolgens met een kluitje in het riet gestuurd worden. Een simpel gat waar zomaar zes jaar over gedaan wordt om het op te lossen. Sommige gaten hebben inmiddels langer gemeentelijke aandacht gekregen dan een gemiddelde wethouder.

Betrokken bewoners stoppen uiteindelijk met melden, terwijl die meldingen ons als gemeente juist helpen. Met vijf wethouders moet dat toch echt beter kunnen.

**Vertrouwen in de overheid**

De begroting spreekt over een betrouwbare, duidelijke en nabije overheid. Dat klinkt goed. Maar vertrouwen ontstaat niet door nog een communicatieplan, een extra beleidsnotitie of een nieuwe projectgroep die onderzoekt waarom inwoners het vertrouwen verliezen. Dat is het bestuurlijke gelijkwaardig van een vergadering organiseren over waarom er zoveel vergaderd wordt.

En zoals iedereen weet: als een probleem niet meteen opgelost kan worden, richten we gewoon een werkgroep op. Dan voelt het in ieder geval alsof er iets gebeurt.

Vertrouwen ontstaat wanneer de gemeente doet wat zij zegt. Wanneer regels begrijpelijk zijn. Wanneer inwoners niet van loket naar loket worden gestuurd alsof zij deelnemen aan een gemeentelijke speurtocht.

**Financiële beschouwing**

Het college presenteert een sluitende begroting. Dat klinkt geruststellend. Net zoals een navigatiesysteem geruststellend klinkt vlak voordat het zegt: "keer om indien mogelijk." Want achter de cijfers zien we vanaf 2028 aanzienlijke financiële uitdagingen. De afhankelijkheid van rijksgeld blijft groot. De jeugdzorg blijft onzeker. Netcongestie kan ontwikkelingen vertragen. Personeel blijft schaars.

Tegelijkertijd groeit de organisatie verder door. Dat kan soms nodig zijn. Maar inwoners vragen zich wel eens af hoe het mogelijk is dat er steeds meer mensen op het gemeentehuis werken, terwijl het antwoord op een simpele vraag soms nog steeds langer onderweg is dan een pakketje uit China.

Leefbaar Etten-Leur gelooft niet dat ieder probleem opgelost wordt door nog extra beleidsmedewerkers toe te voegen. Als je toch wilt lobbyen probeer dan ambtenaren vanuit Den Haag te strikken. Ambities vraagt om keuzes, wat wel, wat niet. Want de gemeentelijke creditcard van de toekomst doorschuiven naar volgende generaties is misschien een strategie, maar geen duurzame. Voor Leefbaar is het onbespreekbaar: verhoging hondenbelasting.

## Programma 2 - Samen Leven

### Toegankelijke en betaalbare zorg

Op papier ziet het sociaal domein er nog beheersbaar uit. Maar papier heeft geen wachtlijst. Papier verleent geen mantelzorg. Papier probeert geen geschikte jeugdzorgplek te vinden. Ondertussen nemen de zorgvragen toe, groeit de vergrijzing en staan mantelzorgers steeds meer onder druk.

Achter iedere wachtlijst zit geen dossiernummer maar een inwoner. Een gezin dat wacht op hulp. Een mantelzorger die overbelast raakt. Een oudere die langer thuis moet wonen. Dan gaat het niet meer over cijfers, maar over mensen. Daarom vragen wij ons af: sturen we op realistische verwachtingen of hopen we dat de werkelijkheid zich uiteindelijk aanpast aan de begroting?

Want hoop is een prachtige eigenschap. Alleen geen sluitende financiële strategie.

### Sterke wijken en sociale samenhang

Een wijk bestaat uit meer dan huizen. Een wijk bestaat uit mensen. Mensen die elkaar ontmoeten, sporten, vrijwilligerswerk doen, mantelzorg verlenen en samenleven. Soms lijkt het alsof woningen sneller worden gepland dan de voorzieningen die erbij horen. Alsof we eerst de bewoners uitnodigen en daarna nog moeten bedenken waar de sportvelden, parkeerplaatsen en ontmoetingsplekken moeten komen.

Dat is ongeveer hetzelfde als een verjaardagsfeest organiseren en er op de dag zelf achter komen dat niemand een taart heeft geregeld.

## Programma 3 - Wonen en Verplaatsen

### Voldoende woningen bouwen

Leefbaar Etten-Leur ondersteunt woningbouw. Maar woningbouw is geen wedstrijd waarbij de winnaar degene is met de meeste woningen per vierkante meter. Soms ontstaat de indruk dat iedere open plek in de gemeente inmiddels wordt bekeken met dezelfde blik als een projectontwikkelaar naar een braakliggend terrein. Soms lijkt het alsof een stukje gras tegenwoordig vooral wordt gezien als een woningbouwlocatie die nog niet ontdekt is. Wij verwachten elk moment de eerste haalbaarheidsstudie voor woningbouw op de middenstip van een voetbalveld.

Maar woningen bouwen is slechts het begin. Waar blijven de scholen? Waar blijven de huisartsen? Waar blijven de parkeerplaatsen? Waar blijven de sportvoorzieningen? Het zou pijnlijk zijn als we over tien jaar trots kunnen melden dat iedereen een woning heeft, maar niemand meer een parkeerplek kan vinden of een huisarts kan bereiken. Dat noemen wij geen vooruitgang. Dat noemen wij een gemiste afslag.

### Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Inwoners staan dagelijks stil voor spoorbomen die soms meer invloed lijken te hebben op de verkeersdoorstroming dan alle verkeersplannen bij elkaar. Sommige inwoners brengen inmiddels zoveel tijd door voor gesloten spoorbomen dat ze de machinisten bijna bij de voornaam kennen.

Etten-Leur kent ondertussen twee seizoenen: zomer en wachten voor de spoorwegovergang. Tunnelplannen, randwegen en verkeersontsluitingen worden al jaren besproken. Sommige plannen hebben inmiddels zo'n respectabele leeftijd bereikt dat ze bijna in aanmerking komen voor een seniorenkorting.

Inwoners vragen niet meer óf het gaat gebeuren. Inwoners vragen vooral wanneer. En dat is een terechte vraag.

**Groene en kwalitatieve leefomgeving**

Ook de druk op de openbare ruimte neemt toe. Meer woningen betekenen meer verkeer, meer parkeerdruk en meer belasting van voorzieningen. Groei is prima. Maar een leefomgeving moet meegroeien. Anders krijg je een gemeente die op papier groter wordt, terwijl de leefbaarheid stukje bij beetje kleiner wordt.

**Programma 4 - Economie en Werken**

**Levendige centra en toekomstbestendige economie**

Een levendig centrum ontstaat niet door rapporten alleen. Hoe dikker de visie, hoe groter soms de kans dat ondernemers zich afvragen wanneer er daadwerkelijk iets gebeurt. Het van bergenplein, Kerkwerve en centrum van Etten-Leur verdient meer dan plannen over plannen. Het verdient zichtbare resultaten. Hoera, Frijado terrein krijgt nieuwe ondernemers, de bedoeling “ruimte vrijmaken” voor onze eigen ondernemers, die vissen achter het net.

Ondernemers hebben weinig aan een toekomstvisie als klanten ondertussen vooral bezig zijn met het vinden van een parkeerplaats. Je kunt nog zo'n mooi centrum hebben, maar als bezoekers eerst een speurtocht moeten oplossen om hun auto kwijt te kunnen, wordt online winkelen wel heel aantrekkelijk.

**Buitengebied en agrarische sector**

En dan ons buitengebied. Het gebied waar de wekker nog wordt gezet door een haan in plaats van een notificatie op de telefoon. Onze agrariërs zorgen dagelijks voor voedsel op tafel, onderhouden het landschap en vormen al generaties lang het groene hart van Etten-Leur.

Toch lijkt het soms alsof boeren meer tijd kwijt zijn aan regels, formulieren en vergunningen dan aan hun koeien, akkers of kassen. Leefbaar Etten-Leur vindt dat we onze agrarische ondernemers niet alleen moeten zien als onderdeel van het probleem, maar vooral als onderdeel van de oplossing.

Want laten we eerlijk zijn: zonder boeren geen voedsel, zonder voedsel geen supermarkt, en zonder supermarkt wordt zelfs de meest fanatieke beleidsmaker uiteindelijk heel chagrijnig.

Daarom blijven wij ons inzetten voor een vitaal buitengebied waar ondernemers kunnen ondernemen, gezinnen kunnen wonen en recreanten kunnen genieten. Met gezond verstand, minder Haagse doolhoven en meer vertrouwen in de mensen die iedere dag hun laarzen aantrekken om Etten-Leur draaiende te houden.

Want het buitengebied is geen openluchtmuseum. Het is een werkgebied, leefgebied én trots van Etten-Leur. En daar mogen we best wat zuiniger op zijn dan op weer een nieuwe stapel papier uit Den Haag.

Leefbaar Etten-Leur blijft daarom inzetten op bereikbaarheid, voldoende parkeergelegenheid en een aantrekkelijk buitengebied dat niet alleen op artist impressies goed functioneert.

**Programma 5 - Duurzaam Denken en Doen**

**Energie en netcongestie**

De energietransitie is noodzakelijk. Maar inwoners hebben weinig aan ambitieuze doelstellingen wanneer het stroomnet vervolgens zegt: veel succes ermee. Netcongestie is inmiddels uitgegroeid tot het meest effectieve stopcontact van Nederland. Iedereen wil iets aansluiten. Niets past meer.

Daarom vinden wij dat eerlijkheid belangrijker is dan optimisme. Vertel inwoners wat kan. Maar vertel vooral ook wat voorlopig niet kan.

**Duurzame leefomgeving**

Voor Leefbaar Etten-Leur gaat duurzaamheid niet over mooie slogans. Het gaat over voldoende groen, goed onderhoud, schone straten, waterbeheer en een openbare ruimte die toekomstige generaties niet vervloeken.

Een inwoner wordt niet enthousiast van de honderdste duurzaamheidsparagraaf. Die wordt enthousiast van een schone straat, een fatsoenlijk plantsoen en een boom die langer blijft staan dan een coalitieakkoord. Duurzaamheid moet zichtbaar zijn buiten. Niet uitsluitend terug te vinden zijn in een beleidsdocument van 120 pagina's. Geen afvalstoffenheffing want we hebben al genoeg melkkoeien zoals honden en toeristenbelasting.

**Slot**

Stel dat Leefbaar Etten-Leur een coalitiepartij was.

Dan hadden wij vandaag waarschijnlijk gesproken over kansen, successen en veelbelovende perspectieven. Dan hadden wij misschien gezegd dat alles de goede kant op gaat. Maar onze taak is niet om tevreden achterover te leunen terwijl de beleidsstukken steeds hoger worden opgestapeld.

Onze taak is om te vragen: Krijgen starters daadwerkelijk een woning? Groeien voorzieningen mee? Worden inwoners écht gehoord? Blijft Etten-Leur leefbaar wanneer de gemeente verder groeit? Want uiteindelijk worden verkiezingen niet gewonnen met beleidsnota's.

Inwoners liggen namelijk niet wakker van een uitvoeringsagenda, een perspectiefnota of een collegeprogramma. Ze liggen wakker van verkeer, woningtekorten, hoge lasten en de vraag waarom een melding soms langer onderweg is dan hun vakantieaanvraag.

Inwoners wonen niet in visiedocumenten. Zij wonen in Etten-Leur. En wij zijn er om hun belangen te vertegenwoordigen. Niet om het college applaus te geven wanneer dat prettig uitkomt. Maar om het college scherp te houden wanneer dat nodig is. Dat is soms ongemakkelijk. Maar aanzienlijk nuttiger dan een extra participatieavond.

Leefbaar Etten-Leur blijft daarom doen wat wij altijd doen:

**Zeggen wat we denken. Vragen wat anderen liever niet vragen. En opkomen voor inwoners die geen lobbyist hebben, maar wel een stem verdienen.**

Namens Leefbaar Etten-Leur, **Clasien de Regt Louis Roks Jake Owen Raats**